

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ
Рада молодих учених університету

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

«ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

20 жовтня 2022 року

Вип. 81

Збірник наукових праць

Переяслав – 2022

УДК 001(477)«19/20»

ББК 72(4Укр)63

В 54

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
«Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: 3б. наук.
праць. Переяслав, 2022. Вип. 81. 89 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Носаченко В.М. – кандидат педагогічних наук

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Склярєнко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Солопко І.О. – кандидат фізико-математичних наук, доцент

Юхименко Н.Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Рада молодих учених університету
©Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку

3

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

УДК 712.1(076)

Анастасія Попелишкіна, Марина Якуба

(Дніпро)

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ НАСАДЖЕНЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

У роботі наведено результати аналізу літературних відомостей щодо особливостей озеленення рекреаційних територій для людей з порушеннями зору. Розкриваються поняття «рекреація», «рекреаційні насадження», «маломобільні групи населення».

Ключові слова: рекреація, рекреаційні насадження, люди з порушеннями зору, маломобільні групи населення, незрячі відвідувачі.

The article is devoted to the research and analysis of the literature on the features of greening of recreational areas for people with visual impairments. The concepts of "recreation", "recreational areas", "restricted population groups" are revealed.

Key words: recreation, recreational areas, people with visual impairments, less mobile population groups, blind visitors.

За даними ВООЗ, близько 300 мільйонів людей в світі страждає від порушень зору, з них майже 40 мільйонів незрячі. Щорічно кількість сліпих зростає на 1-2 млн. В Україні точна офіційна статистика щодо кількості людей з порушеннями зору відсутня, але за неофіційними даними, станом на 2021 рік – це приблизно 100 тисяч людей, з них понад 10 тисяч – діти [6].

Згідно з визначення Міністерства юстиції люди з порушеннями зору належать до маломобільних груп населення. Це особи, які стикаються з труднощами при самостійному пересуванні, одержанні послуг, сприйнятті необхідної інформації або при орієнтуванні у просторі. Функціональні обмеження таких людей можуть бути пов'язані з фізичними особливостями (інвалідність, літній вік, нестандартні розміри тіла), або їх тимчасовими станами (травма, стрес, вагітність) [5].

В українському законодавстві є безліч нормативних актів, які регулюють планування, будову та благоустрій територій, згідно вимог щодо доступності та інклюзивності маломобільних груп населення. Нажаль, у Державних будівельних нормах відсутня інформація щодо озеленення територій для різних категорій громадян з вадами здоров'я. У зв'язку з цим виникає необхідність всебічного вивчення та аналізу питань створення насаджень рекреаційного призначення для людей з порушеннями зору.

У великому тлумачному словнику сучасної української мови рекреація розглядається

як «відпочинок, поновлення сил людини, витрачених на трудову діяльність» [1].

Мироненко М. С. і Твердохлоб І. Т. розглядають поняття рекреації як «сукупність явищ і відносин, що виникають у процесі використання вільного часу для оздоровчої, пізнавальної, спортивної, культурно-освітньої діяльності людей на спеціалізованих територіях, що розташовані поза населеним пунктом – місцем їх постійного проживання» [7]. Смаль І. В., розуміє під рекреацією відновлення і відтворення фізичних і духовних сил, витрачених людиною у процесі життєдіяльності; всі види діяльності у вільний час, спрямовані на задоволення рекреаційних потреб людини [10]. Отже, проаналізувавши визначення терміну «рекреація» і, взявши їх за основу, можна представити рекреацію як систему заходів, що пов'язані із використанням вільного часу для оздоровчої, спортивної та культурнопізнавальної діяльності та спрямовані на збереження і відтворення фізичного, психологічного та духовного стану здоров'я людини і її життєвих сил [9].

Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку

4

Рекреаційні насадження – це ділянки суходолу та водного простору, призначені для організованого масового відпочинку населення і туризму. Основною метою функціонування рекреаційних насаджень є збереження та відтворення фізичного, психологічного і духовного стану людини та покращення стану її здоров'я і поповнення життєвих сил .

Аналіз джерел щодо озеленення територій і створення рекреаційних насаджень для людей з порушеннями зору вказує на недостатню вивченість цього питання та низку невирішених питань і проблем і демонструє актуальність вивчення особливостей озеленення територій, призначених для відпочинку незрячих людей.

Сучасне проектування рекреаційних зон часто здійснюється з урахуванням особливостей відвідування та доступності таких рекреаційних осередків для маломобільних груп населення, але у більшості цих проектів відсутні вимоги та положення щодо озеленення території. Більше того, не враховуються особливості фізичного стану людей з порушеннями зору.

В умовах сьогодення озеленення рекреаційних територій повинно здійснюватись з урахуванням можливої наявності сенсорних порушень у частини відвідувачів.

Шолухом М. В. доведено, що полегшення умов сприйняття, яке важливо при сенсорних порушеннях, може досягатися шляхом залучення принципів узагальнення, гіперболізації, контрапосту та інших прийомів і засобів, які широко застосовуються в деяких видах образотворчого мистецтва і архітектури [11]. Оскільки люди з порушеннями зору покладаються в основному на звукові сигнали, як інструмент навігації, в сенсорних садах повинні бути присутні різні джерела звуку, які можуть бути представлені водними об'єктами, гравійним мощенням, співом птахів тощо. В саду, де серед відвідувачів планується присутність людей з вадами зору, проектують водні системи у вигляді струмків, каналів з каскадами, облаштовують звучні фонтани, влаштовують спеціальні каскадні системи у яких вода падає на звучні пластини, чаші тощо [12].

Державні будівельні норми в контексті інклюзивності будівель і споруд регламентують доступність для маломобільних груп населення забезпеченням таких умов:

- фізичної можливості і зручності потрапляння та пересування об'єктом, прилеглою територією, отриманням послуг;
- фізичної безпеки при потраплянні на об'єкт та пересуванні в його межах, на прилеглій території та під час отримання послуг;
- можливість вільного отримання інформації про об'єкт та послуги, що надаються;
- вільної навігації (орієнтування) по об'єкту та прилеглою територією [2].

Для задоволення критеріїв безпеки перебування незрячих людей в умовах рекреаційних закладів необхідно забезпечити:

- відсутність озеленення, що закриває оглядове поле на перехрестях і небезпечних ділянках і ускладнює реальну оцінку ситуації відвідувачем;
- відсутність елементів фітодизайну, які створюють ілюзію падаючих рослин, затінення проходів, проїздів та виступаючих частин рослин;
- використання для озеленення ділянки дерево-чагарникових порід, що не здатні пошкодити або травмувати незрячих відвідувачів шипами, голками, гострими краями листових пластинок тощо.

Розміщення та характер груп насаджень, що виконують властивості елементів інформаційного забезпечення повинне враховувати: відстань, на якій насадження може бути сприйнято ефективно; кути поля спостереження, зручні для сприйняття зелені орієнтири; розміри та контрастність сприйняття насаджень[4]. Підвищення комфортності насадження для незрячих відвідувачів може бути здійснене шляхом створення зон відпочинку із застосуванням порід, що мають оздоровчий ефект; застосування квіткових килимів для дублювання інформації; встановлення спеціальних інформаційних покажчиків [3]. Змістовно та детально розкриває питання озеленення рекреаційної території для незрячих людей Г. В. Пашеко [8]. Вона зазначає, що використання в ландшафтному дизайні різноманітних прийомів квіткового оформлення сприяє збагаченню сенсорних відчуттів – Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку

5

кам'янисті сади, сади тривалого цвітіння, модульні композиції, розміщення квіткових рослин групами, у вигляді бордюрів, великих квітників (оскільки для людей з частковою втратою зору необхідні яскраві по кольору квіти), композиції з квітучих або ароматних рослин, важливим та дієвим прийомом часто виступає посадка чагарників для приваблення птахів. Для такого саду ретельно підбираються рослини, що не мають отруйних плодів, стебел, листя та гострих колючок, голок або твердих сучків, якими може поранитися людина, що має слабкий зір.

При підборі асортименту деревних порід основним параметром виступають висота рослини та форма стовбуру. Важливе значення мають форма і структура крони, форма листової пластинки, розмір, форма і колір квітів та їх аромат. Приймаються до уваги також аромат рослини в цілому та звукові ефекти, які створюються рослинами - шелест листя, поскрипування гілля тощо. Асортимент деревних і трав'янистих рослин може бути різноманітним, але рослини необхідно розміщувати чистими за складом групами з різними інтервалами, розділяти їх за декоративними властивостями та ароматами.

На території зелених насаджень для незрячих людей слід передбачити такі самостійно виділені ділянки:

- сад ароматів, з рослинами, що мають приємні та лікувальні аромати;
- сад дотиків зі спеціальним підбором рослин з опушеним листям, рельєфною фактурою кори, листя, плодів;
- сад із особливим розташуванням експозиції відносно сонячного світла;
- сад для безпосереднього контакту з природними елементами (рослинами, каменями, тваринами).

Для саду ароматів можна рекомендувати гіацинти, тюльпани, нарциси, конвалії, левкої, лілії, троянди, запашний горошок, флокси, хризантеми, гвоздики, запашну фіалку, алісум, чорнобривці, настурцію та ін. Для саду дотиків використовуються деревні рослини з яскраво вираженими декоративними властивостями – туя, ялівець, бузок, чубушник, калина, смородина чорна, кизильник, вишня степова та деякі виткі рослини.

Деякі рослини здатні створювати звуки, які викликають тонкі відчуття. «Плач» дерев, таких, як верба та береза і шелест осики чинять на відвідувачів зелених насаджень заспокійливу дію і виступають додатковим джерелом аудіостимуляції. Для стимуляції почуття дотику, в сенсорному саду висаджують текстурні рослини такі, наприклад, як верба, лох, сумах, платан. Різноманіття папоротей на окремій ділянці насадження зазвичай добре сприймається незрячими відвідувачами оскільки ці рослини істотно різняться за текстурою та формою листя (орляк звичайний, щитник австрійський, страусник звичайний).

В зоні тихого відпочинку для незрячих людей можуть бути розташовані квітники з запашної герані, різних сортів лілій, троянди, садового жасмину. Інша зона може відображати безліч прямих запашних рослин, в тому числі магнолії, бузку, лаванди, шавлії, ромашки, календули, чорнобривців тощо. Доцільним у створенні зелених насаджень для людей з вадами зору є влаштування запашних решіток та трельяжів з ароматними виткими рослинами, вони можуть виконувати роль меж між зонами відпочинку.

До садів для людей з вадами зору можна включити невеликі зони з лікарських, плодкових, ягідних та городних їстівних рослин. Зону трав'янистих рослин можна створити з базилику, орегано, естрагону, шавлії, петрушки, чебрецю, м'яти, цибулі тощо. Для приваблення метеликів, бджіл, джмелів та інших комах, які також добре сприймаються людьми з вадами зору на слух,

можна використати кущі будлеї, яка цвіте безперервно з липня по листопад [8].

Отже, при створенні рекреаційних насаджень призначених для людей з вадами зору слід дотримуватися основних принципів: візуальна та фізична доступність зелених зон; інклюзивність (дотримання норм, необхідних для вільного доступу маломобільних осіб); різноманітність функціональних просторів, що відповідають різним потребам; забезпечення сенсорної стимуляції.

Правильно підібрані рослини, використані для озеленення рекреаційних територій та їх оптимальне розташування згідно правил і вимог, повинні створювати оптимістичний настрій

Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку

6

та забезпечувати відчуття задоволення від спілкування з природою у відвідувачів, сприяти гармонійному психічному та фізичному стану людей з порушеннями зору.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. і гол. ред. В.Т.Бусел. Київ-Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2004. – 1440 с.
2. ДБН Б.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд.
3. Иванова Н. В. Озеленение городских территорий для использования маломобильными группами населения. Новые идеи нового века – 2016: Матер. 16-й междунар. научн. конф. «The new Ideas of New Century – 2016 : в 3 т. / Тихоокеан. гос. ун-т. Хабаровск: Изд-во Тихоокеан. Гос. ун-та, 2016. 2 т. С. 114-121.
4. Иванова Н.В. Озеленение придомовых территорий. Новые идеи нового века – 2015: Матер. 15-й междунар научн. конф. «The new Ideas of New Century – 2015: The Fifteenth International Scientific Conference Proceedings: в 3 т. / Тихоокеан. гос. ун-т. Хабаровск: Изд-во Тихоокеан. гос. ун-та, 2015. 3т. С.34-40.
5. Маломобільні групи населення – хто це? Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/malomobilni-grupi-naselennya-htotse#:~:text=До%20маломобільних%20груп%20віддаються%20особи,або%20при%20орієнтуванні%20у%20просторі> (дата звернення: 15.10.2022).
6. Міжнародний день незрячих людей. Державна установа «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України». URL: <http://labcentr.kr.ua/?p=14648>
7. Мироненко Н.С., Твердохлебов И.Т. Рекреационная география. Москва: Изд-во МГУ, 1981. 207 с.
8. Пащенко Г. особливості проектування парків для сліпих людей та людей з вадами зору. Грааль науки. 2021. №1. С. 516-520.
9. Слюсарчук О. П. Теоретичні аспекти організації діяльності локального рекреаційнооздоровчого комплексу. С. 123-127.
10. Смаль І.В. Рекреація і туризм: короткий тлумачний словник термінів і понять / Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя. Ніжин: Вид-во НДУ ім. Гоголя, 2006. 80 с.
11. Шолух М.В. Проектування з урахуванням потреб інвалідів та людей похилого віку як один із значимих напрямків у сучасній підготовці студентів архітектурних спеціальностей. Сучасне промислове та цивільне будівництво. 2012. Т. 8. № 1. С.56-61.
12. Шолух М.В. Культурно-видовищні об'єкти центральної частини м. Донецька: оцінка ступеня їхньої доступності для людей з обмеженими фізичними. URL: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/natural/spcb/2009-2/01_Sholukh.pdf.

Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку

Анастасія Попелишкіна, Марина Якуба ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ НАСАДЖЕНЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ	3
Євгеній Степанов, Сергій Пасічник ВПЛИВ ФАКТОРІВ ЧАСУ, МІСЦЯ ЗБИРАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЗАГОТІВЛІ НА КОНЦЕНТРАЦІЮ ФЛАВОНОЇДІВ У ЛІКАРСЬКІЙ РОСЛИННІЙ СИРОВИНІ.....	6
ЕКОЛОГІЯ	
Сергій Кузнєцов, Олена Венгер, Єлизавета Івкіна ПРОМИСЛОВЕ ОЧИЩЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ВІД ОКСИДІВ АЗОТУ	10
Олександр Шиденко, Діана Суїнова СТАН БІОСФЕРИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ	12
ЕКОНОМІКА	
Ірина Бондарчук ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ПРИБУТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ	15
МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ	
Зоряна Галас ОРГАНІЗАЦІЯ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ.....	18
ІСТОРИЧНІ НАУКИ	
Вікторія Валуйська ПОБУТ ТА УМОВИ «ЖИТТЯ» (ВИЖИВАННЯ) ДИСИДЕНТІВ У В'ЯЗНИЦЯХ І ТАБОРАХ..	21
ПЕДАГОГІКА	
Оксана Вільхова, Альона Шудря ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	25
Ганна Гаврюшенко, Світлана Кулик МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИХ ЗОН ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ.....	28
Оксана Горбач ПІЗНАВАЛЬНО-МОВЛЕННЕВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	31
Любов Деревеня ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	35
Галина Олексюк ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	38
Наталія Прокопенко ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ І ПРИЙОМІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	41
Анастасія Рудницька АКАДЕМІЧНИЙ МЕНТОРИНГ ЯК ФОРМА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТІВ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА.....	44
Наталія Стрільчук КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ ЯК ЗАПОРУКА КОМФОРТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ	46
Марія Таушанжи ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ БУЛІНГУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	50
Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку	
88	
Марина Узун ДИСТАНЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АКТУАЛЬНІСТЬ У 2022 РОЦІ.....	53

Diana Yakovenko, Olha Zhalo ART AND DESIGN FACTORS TO CREATE POSITIVE LEARNING ENVIRONMENT IN PRIMARY SCHOOL CLASSROOM.....	56
---	----

ПСИХОЛОГІЯ

Аліса Веред АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІСІ: ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ.....	59
--	----

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ

Наталя Панкратова, Олена Синюкова ЩОДО СИСТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ З ТЕМИ «ІНТЕГРАЛ» У КУРСАХ МАТЕМАТИКИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	62
---	----

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

Володимир Ковальов, Наталія Константиновська, Людмила Назаренко, Наталія Ковальова, Наталія Єременко ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ТА РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТИВНИМИ ІГРАМИ У ЖІНОК ПЕРШОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ.....	66
---	----

ТЕХНІЧНІ НАУКИ. ТРАНСПОРТ

Ольга Даценко ОПТИМІЗАЦІЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБРОБКИ ДЕТАЛЕЙ НА ОСНОВІ МОДЕЛІ ЛОТКИ-ВОЛЬТЕРРИ.....	70
Михайло Ковальов РОЗРОБКА ВИСОКОПРОДУКТИВНОЇ ВПУСКНОЇ СИСТЕМИ ГОНОЧНОГО АВТОМОБІЛЯ	74
Олесь Сонець ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАКОНУ УПРАВЛІННЯ ПОДАЧЕЮ ПРИ 2,5-D ФРЕЗЕРУВАННІ.....	80
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 85 Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку....	

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: 3б. наук. праць. Переяслав, 2022. Вип. 81. 89 с.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань, достовірність матеріалів несуть автори публікацій. Передрук і відтворення опублікованих у збірнику матеріалів будь-яким способом дозволяється тільки при посиланні на «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку».

Матеріали науково-практичної інтернет-конференції розміщені на сайті:
<http://confscience.webnode.com.ua>

Укладачі: С.М.Кикоть, І.В.Гайдаєнко Верстка та дизайн: І.В.Гайдаєнко Адреса оргкомітету та редколегії: 08401, вул. Сухомлинського, 30 (к. 100), м. Переяслав, Київська обл., Україна тел. 0930569496, сайт: confscience.webnode.com.ua